

7/17246

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : 30824082-610 852
Konu : İzmir Milletvekili
Ahmet Kenan TANRIKULU'nun
Yazılı Soru Önergesi

.../.../2013
12 Mart 2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 18/02/2013 tarihli ve 43452547-120.07-108602 sayılı yazınız.

İzmir Milletvekili Ahmet Kenan TANRIKULU'nun Bakanlığımıza yöneltmiş olduğu 7/17246 Esas sayılı yazılı soru önergesine ilişkin cevabımız ekte sunulmuştur.

Bilginizi ve gereğini arz ederim.

Erdoğan BAYRAKTAR
Bakan

EK:

-Cevap Yazısı (2 Sayfa)

İZMİR MİLLETVEKİLİ
SAYIN AHMET KENAN TANRIKULU'NUN
TBMM 7/17246 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVAPLARI

SORULAR:

Hükümetleriniz döneminde Hidroelektrik Santralleri (HES) Projeleri kapsamında Türkiye'de suların, derelerin, çevresindeki yaşam alanlarını, doğayı yok etme ve çevreyi talan etme anlayışı hız kazanmıştır. Bölge vatandaşlarının, sivil toplum örgütlerinin bu olumsuz gelişmelere ve HES projelerine karşı duruşları dahi yok sayılmaktadır.

Diğer yandan basına yansıyan, yansımayan birçok ölümlü ve yaralanmalı iş kazaları da bu HES projelerinde vahim bir şekilde gerçekleşmeye devam etmektedir.

Bu bağlamda;

- 1- Ülkemizdeki faaliyette veya devam eden projeler dahil kaç adet HES bulunmaktadır? Bunlar nerelerde ve güçleri nelerdir?
- 2- Bu HES'lerin inşaatlarında, faaliyete geçmesinden sonraki zamanda bugüne kadar kaç ölümlü ve yaralanmalı kaza gerçekleşmiş, bu kazaların sonucunda Bakanlığınız hayatını kaybeden veya yaralanan ailelere ne gibi destekler sunmuştur?
- 3- Meydana gelen kazaların nedenleri nedir? Kusur projelerinde mi, yoksa üstlenici firmalarda mıdır?
- 4- Mevcut HES'lerin gövdelerinde ciddi çatlakların olduğu, bunların bir kısmının Bakanlığınızca tespiti yapılmasına rağmen tedbir alınmadığı doğru mudur?
- 5- Bugüne kadar Bakanlığınız kaç HES'in gövdesini inceletmiş, bunların sonucu ne olmuştur? Bu incelemelerin sonucunda hangi tedbirler alınmıştır?
- 6- HES inşaatlarının Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) süreçleri ve denetimi hangi kriterlere göre yapılmakta olup, bugüne kadar hangi HES'te olumsuzluklar tespit edilmiş ve bu konuda neler yapılmıştır? Adı geçen HES'lerle ilgili olarak sivil toplum kuruluşlarımızın ve vatandaşlarımızın talepleri ne derece karşılanmıştır?
- 7- Çalışan ölümlerinin ve yaralanmalarının bu kadar sık görülmesini engellemek için Bakanlığınızın aldığı tedbirler nelerdir?
- 8- Projelendirilen kaç adet HES bulunmakta ve bunların yerleri neresidir? ÇED süreçleri hangi aşamadadır?

CEVAPLAR:

1- Ülkemizde fizibilite ve projelendirme çalışmaları yapılan, yatırım programına alınmış, inşaatına başlanmış ya da işletmeye alınmış HES projeleri için "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu" veya "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir" kararlarının alınması faaliyete başlanması için yeterli olmayıp meri mevzuat kapsamında diğer izinlerin de alınması gerekmektedir.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü HES projeleri için "Su Kullanma Hakkı" anlaşmaları yapmaktadır. HES faaliyetleri elektrik üretimine geçerken Elektrik Üretim A.Ş.'den (EÜAŞ) kabulleri yapılmaktadır. Kararlardan sonra gerekli diğer izinlerin alınıp alınmadığı Bakanlığımızca takip edilmemekte olup, konuya ilişkin bilgilerin Orman ve Su İşleri Bakanlığı (Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü) ve Elektrik Üretim A.Ş.'den temin edilmesinin daha faydalı olacağı mütalaa edilmektedir.

Bunun yanında Bakanlığımızca ÇED Yönetmeliği kapsamında; 1997 yılında 50 MW ve üzeri, 2000 yılında 10 MW ve üzeri, 2008 yılında 0.5 MW üzeri ve son olarak 2011 yılında her kapasitede üretim yapmak üzere kurulması planlanan HES projelerinin olası çevresel etkileri değerlendirilmeye başlanmıştır.

Bu kapsamda, bugüne kadar HES Projeleri için 161 ÇED Olumlu kararı, 632 ÇED Gerekli Değildir kararı verilmiştir.

2,7- Çalışan sağlığı ve iş güvenliği hususlarının Bakanlığımız görev kapsamında olmaması nedeniyle Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından bilgi alınmasının uygun olacağı mütalaa edilmektedir.

3,4,5- Bakanlığımızca HES projelerinin hava, su, toprak kirliliği ve ekolojik yaşam açısından çevreye olası etkileri ÇED sürecinde değerlendirilmekte ve faaliyetler Çevre Mevzuatı kapsamında denetlenmektedir. HES'lerde yapı dayanıklılığı vb. hususlar Orman ve Su İşleri Bakanlığının (DSİ Genel Müdürlüğü) görev alanında bulunmaktadır.

6- HES inşaatlarının Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) süreçleri, Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğinin Ek-I Listesi Çevresel Etki Değerlendirmesi Uygulanacak Projeler Listesi'nde yer alan "Kurulu gücü 25 MWm ve üzeri olan nehir tipi santraller" için 8, 9, 10, 11, 12, 13 ve 14 üncü maddelerindeki kriterlere göre ve Ek-II Listesi Seçme-Eleme Kriterleri Uygulanacak Projeler Listesi'nde yer alan "Kurulu gücü 0-25 MWm arasında olan nehir tipi santraller" için 15 ve 16 ncı maddelerindeki kriterlere göre yapılmaktadır. HES inşaatlarının denetimleri ise yine aynı yönetmeliğin 18 ve 19 uncu maddelerindeki kriterlere göre gerçekleştirilmektedir.

HES projeleri için "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu" veya "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir" kararı verilmesini müteakip sivil toplum örgütleri ve vatandaşlarımız tarafından HES projelerinin mahkemeye verilmesi nedenlerine bakıldığında; su kullanım haklarının (tarımsal faaliyetler, içme, kullanma vb) ve ekolojik dengenin devamı için gerekli su ihtiyaçlarının belirlenmesine dair çekincelerinin bulunduğu görülmektedir. Ekolojik dengenin korunması amacıyla Ekosistem Değerlendirme Raporları ile birlikte Su Kullanım Hakları Raporları hazırlatılarak ÇED sürecinde HES'lerin negatif sayılabilecek etkilerine karşı tüm tedbirlerin alınması ile sivil toplum örgütlerinin ve vatandaşlarımızın bu konudaki hassasiyetlerinin giderilmesi sağlanacaktır.

Ayrıca bir diğer hassasiyette havza planlaması olup, HES projeleri için önümüzdeki süreç içerisinde öncelikli olarak İyidere ve Solaklı bölgeleri pilot bölge seçilmiş ve havza çalışmaları devam etmektedir.

Ayrıca ÇED Yönetmeliği 9 uncu maddesi 1 inci bendinde yer alan "Komisyonun kapsam belirleme toplantısından önce, halkı yatırım hakkında bilgilendirmek, projeye ilişkin görüş ve önerilerini almak üzere proje sahibi tarafından projenin gerçekleştirileceği yerde Bakanlık ile mutabakat sağlanarak belirlenen tarihte, halkın katılımı toplantısı düzenlenir." hükmü uyarınca düzenlenen toplantıda halkımız bilgilendirilmekte ve proje ile ilgili görüşlerini ifade edebilmektedir.

ÇED kararı verilmiş HES projeleri, ÇED Raporu ve proje tanıtım dosyalarında faaliyet sahibince verilmiş taahhütler ve yapılan değerlendirmeler doğrultusunda ve Çevre Mevzuatı kapsamında denetlenmektedir. Yapılan denetimlerde 104 HES projesine 6.788.559 TL idari yaptırım kararı uygulanmıştır.

Çevre mevzuatı kapsamında Bakanlığımıza yapılan şikayet ve talepler, Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun ve Bilgi Edinme Hakkı Kanunu doğrultusunda Bakanlığımızca değerlendirilerek, gerekli iş ve işlemler yürütülmekte ve bu kanunlar kapsamında şikayet ya da talep sahibine gerekli bilgilendirmeler yapılmaktadır.

8- Projelendirilen HES sayıları ve yerlerine ilişkin bilgiler Orman ve Su İşleri Bakanlığı (Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü) ndan temin edilebilir. Bakanlığımız tarafından 1994 yılından 2012 yılı da dahil olmak üzere 161 adet HES projesine "ÇED Olumlu" kararı, 632 adet HES projesine "ÇED Gerekli Değildir" kararı verilmiştir. Bakanlığımız koordinatörlüğünde 183 adet HES projesinin Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) süreçleri devam etmektedir.

